

GTs historiska böcker, del 2

- s. 1 Josua bok
- s. 3 Domarboken
- s. 5 Ruts bok

Josua bok

Löfteslandet blir verklighet

JOSUA BOK har sitt namn efter bokens huvudperson Josua, Nuns son. Om han också är författare till boken vet vi inte.

Boken handlar om den händelserika tid då Israels barn efter de fyrtio åren i öknen når löfteslandet, intar det och fördelar det mellan stammarna. Bokens händelser omspänner ungefär tiden 1406–1375 f. Kr.

Bokens indelning

Boken kan delas in på följande sätt:

- Övergången över Jordan, kap. 1–5
- Erövringen av landet, kap. 6–12
- Fördelningen mellan stammarna, kap. 13–24.

Gud ger Israels barn landet

Mose var nu död och Josua hade fått ta över som folkets ledare. Gud ger löfte om att vara med honom. På det löftet skall han gå och föra folket in i löfteslandet Kanaan.

Ofta spelar förbundsarken en roll i berättelserna, förmodligen för att alla skulle förstå att Gud var den som ledde sitt folk till framgång. Så stannade exempelvis Jordans vattenflöde, då prästerna med arken ställde sig mitt i flodfåran – folket kunde gå torrskodda över! Sedan erövrade de Jeriko på ett sätt som en människa aldrig hade kunnat tänka ut – med arken främst i ledet skulle folket i sex dagar tåga ett varv runt den väldiga stadsmuren. På den sjunde dagen skulle de gå sju varv. Och muren rämnade! Gud gjorde det! De fick lära sig att det var genom Guds kraft som landet skulle intas.

Det fanns endast en sak som kunde hindra folket från att inta landet – deras egen olydnad och synd. Den läxan fick de lära sig, då de försökte inta den mindre staden Ai, uppe i den centrala bergsbygden, se kap. 7–8.

Landet fördelas

Snart var hela landet intaget. Det fördelades då på de olika stammarna. Av dessa hade Rubens, Gads och halva Manasses stam redan på Moses tid fått sina arvslotter på Jordans östra sida. Genom lottkastning fördelades nu landet mellan de övriga stammarna. Aser, Naftali, Isaskar och Sebulon fick ett område i norr, som senare i stort sett kom

att motsvaras av Galiléen. Den kvarvarande hälften av Manasses och Efraims stam tilldelades ett område som på nytestamentlig tid kom att motsvaras av Samarien. Benjamin, Juda och Simeon fick slutligen sina områden längst i söder – det som NT kallar Judéen. Levi stam tilldelades inget eget landområde. De fick i stället 48 kringspridda städer.

Domartiden tar vid

Efter erövringen flyttades tabernaklet från Gilgal till Silo (inom Efraims område). Därmed blev Silo landets religiösa centrum för en tid framöver, under hela den kommande domartiden.

I och med att landet var intaget och fördelat var Josuas uppdrag slutfört. Han samlade hela folket och påminde dem om Guds välgärningar och förbundet med Herren förnyades. Sedan dog Josua, ungefär 110 år gammal. Och domartiden tar vid.

Att särskilt ta till sig

- I 2–5 Mosebok skildras hur den första delen av löftet till Abraham blev uppfyllt – hans säd blev talrik som stjärnorna på himlen. Josua bok visar hur den andra delen av löftet infrias – det talrika folket fick sitt utlovade land. Och detta trots att folket så ofta svikit Herren. Herrens löften står fast! Han håller sitt ord!
- Josuaboken visar tydligt hur Gud ger sitt folk seger över varje fiende, när de tror på och följer honom. Här kan vi stärkas i kampen och hoppet om slutlig seger över alla onda makter – Satan, synden, köttet och världen.
- Josua själv är en förebild till Kristus. Hans namn betyder ”Herren frälsar”. (Dess grekiska motsvarighet är namnet Jesus!) I likhet med Josua leder Jesus i dag Guds folk till seger, och han för dem in i löfteslandet, himlen!

Domarboken

En förvirrad tid

Efter Josuas tid – då israelerna med Guds hjälp erövrade Kanaans land – tar den s.k. domartiden vid, 1375–1050 f.Kr. Sedan följer konungatiden.

DOMARBOKEN berättar om 13 olika domare. De hade inte främst en rättslig funktion (som benämningen skulle kunna antyda) utan var framför allt militära och andliga ledare, sända av Gud till folkets hjälp i tider av kris.

Domartiden – *mörker* och oroligheter

Domarboken är på sätt och vis Josuabokens motsats. Under Josuas tid var folket i stort troget mot Herren. Om och om igen visar Josuaboken hur tro och lydnad följs av seger och frihet för folket. Men de följande generationerna avföll ofta från troheten mot Gud (2:10). I Domarbokens början beskrivs hur Israels folk inte fullt ut lydde Herrens befallningar. Man kompromissade. Sedan Israel fått sin plats i landet drev man inte ut de kvarvarande folken, trots att Herren tydligt befallt detta. De fick vara kvar – man kunde ju ha nytta av dem. Följden blev avfall från Herren, blandäktenskap och avgudadyrkan. Kananéernas fruktbarhetsgudar Baal och Astarte blev föremål för Israels dyrkan. I Josuaboken svarade Herren på folkets trohet genom att ge dem seger på seger. I Domarboken reagerar Herren på folkets avfall genom att låta omgivande folk besegra dem. Nederlag efter nederlag följer. I dessa kristider vänder folket sig till Herren, och han svarar på deras rop och sänder ledare (domare) för att rädda dem. Sju gånger upprepas detta schema: kompromiss och avfall – nöd och nederlag – rop till Herren om hjälp – seger genom domare och Guds nådiga hjälp. De domare som kommer folket till hjälp i de sju avfallstiderna är Otniel, Ehud, Debora o Barak, Gideon, Simson och Jifta. Utöver dess sju 'stora' domare nämner Domarboken kort också sex 'små', mindre kända domare: Samgar, Tola, Jair, Ibsan, Elon och Abdon.

Tänkvärt

Den generation som intog landet under Josuas ledning tycks ha haft en stark och levande tro. Folket var hängivet Gud och Gud gav dem segrar. Det var liksom väckelse-tider. Men för generationen som kom efter suddades tron och hängivenheten ut alltmer. Omgivningens värderingar tryckte sig på och en 'smygbaalisering' ägde rum. För många nutida kristna i vårt land hör väckelse och förnyelse hemma i förgångna tider. Tron har man ärvt – utan att den riktigt bottnat i ens liv. Konturerna av vad Herren gjort börjar suddas ut och hängivenheten för Gud avtar.

Vad kan vi göra? Ropa till Herren! Så gjorde Israels folk i kristider, och Gud svarade. I vår andliga nöd får vi ropa om väckelse och förnyelse! Domarboken visar också föräldrar hur viktigt det är att med stort nit försöka förmedla sin tro och kunskap om Guds gärningar (inte minst bibelkunskap) till sina barn – jämför: *Ett nytt släkte växte upp efter dem, ett som inte kände Herren eller de gärningar som han hade gjort för Israel* (2:10). Utan bibelkunskap och erfarenhet av föräldrars levande tro är fältet öppet för en 'smygbaalisering', dvs. sekularisering och avfall!

Nöd- och kristider fungerade som väckarklockor för Israels folk. Då ropade folket till Herren. På samma sätt får vi låta våra bekymmer och svårigheter driva oss till Herren. Nöden kan lära oss att lita på Gud och vara honom trogna. Svårigheterna vill ofta väcka liv i böneropen och fördjupa vår tro. Hör du de väckarklockor som Gud låter ljuda genom nöden i ditt liv? Eller ringer de utan att du vaknar? När nöden är som störst, är Herrens hjälp som närmast. *Åkalla mig i nöden, så vill jag hjälpa dig!* (Ps. 50:15, se också Ps. 145:18, Rom. 10:12f).

Ruts bok

Löst ur nöden

Efter Domarboken, som till stor del skildrar avfall och inferno, blir läsningen av **RUTS BOK** en ljuv kontrast. De fyra kapitlen i Ruts bok handlar om enkla människors levnadsöden, i sorg och glädje. Om människor som väljer Gud och hans vilja, och som belönas.

Berättelsen

På grund av hungersnöd i Juda beslutar sig Elimelek för att tillfälligt bosätta sig öster om Döda havet, i Moabs land. Hans hustru Noomi och deras båda söner följer med. Sönerna tar moabitiska hustrur, Rut och Orpa. Men inom loppet av tio år dör både Noomis man och Ruts och Orpas män. Noomi får då höra att hungersnöden är över i Juda och beslutar sig för att flytta hem. Rut följer med sin svärmor. De kommer tillbaka till Betlehem i början av skördetiden. Rut går ut för att samla ax och kommer på en åker som tillhör hennes svärfars släkting, Boas.

Som närmaste manlige blodsförvant (i tidigare översättningar kallad ”bördeman”, hebr. Goel, ”återlösare”) hade Boas skyldighet att ta sig an sina nödställda släktingar (läs om goelinstitutionen i 3 Mos. 25 och 5 Mos. 25). Och Boas tar sitt ansvar och kommer Rut och Noomi till hjälp i deras nöd. Han tar Rut till sin hustru och hon föder snart en son vid namn Obed, som blir farfar till kung David. Den förste sonen i ett sådant äktenskap räknades såsom den avlidne mannens barn. Därmed befriades Rut från barnlöshet och hennes svärfars släkt levde vidare.

Boas och Kristus

När Boas uppträder som bördeman (återlösare) är han en förebild till Kristus, som kommer oss till hjälp och återlöser oss från vår nöd. Lägg märke till att Boas tar sig an en hednisk kvinna (trots den stränga föreskriften i 5 Mos. 23 mot att hedningar upptas i Israel). Så vänder sig också återlösningen genom Jesus till hedningar, till alla folk – också till oss.